

ЛІТЕРАТУРА

1. Фрейд А. Психология Я и защитные механизмы / Пер. с англ. – М.: Педагогика, 1983. – 144 с.
2. Фрейд З. Психология бессознательного / Под ред. А. М. Боковикова, С.И. Дубинской. – М.: ООО «Фирма СТД», 2006. – 447 с.
3. Яценко Т. С. Активная социально-психологическая подготовка учителя к общению с учащимися. – К.: Освіта, 1993. – 208 с.
4. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2004. – 679 с.
5. Яценко Т. (у співавторстві). Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції: Підготовка психолога-практика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2008. – 342 с.

УДК 81'23

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ СЕМАНТИКИ
КОМУНІКАТИВ В ГЛИБИННО-КОРЕКЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

Тамара Яценко (Ялта, Україна)
Олександра Педченко (Черкаси, Україна)
Ольга Овчаренко (Черкаси, Україна)

У статті порушено проблему аналітико-семантичного опрацювання емпіричного матеріалу діагностико-корекційного процесу глибинного пізнання психіки в її цілісності. Аналіз спирається на знання психодинамічної теорії (і відповідної методології), як і розуміння інструментально-методичних особливостей процесу глибинного пізнання. Заявлена тема стосується передусім професійного самоаналізу, а також може бути формою супервізії.

Структурно-функціональний аналіз передбачає адекватне проникнення в процесуально-семантичний бік здійснення процесуальної діагностики (в єдності з корекцією) в діалогічній взаємодії психолога з протагоністом. Аналіз комунікатив здійснено на прикладі стенограми психоаналітичної роботи з використанням малюнку М. Реріха «Мадонна Лаборіс».

Ключові слова: глибинне пізнання, структурно-функціональний аналіз, психоаналітична робота, процесуальна діагностика.

В статтє ставитєя прблєма аналитико-семантической обработки эмпирического материала диагностико-коррекционного процесса глубинного познания психики в ее целостности. Анализ опирается на знание психодинамической теории (и соответствующей методологии), как и понимание инструментально-методических особенностей процесса глубинного познания. Заявленная тема относится прежде всего к профессиональному самоанализу, а также может быть и формой супервизии.

Структурно-функціональний аналіз передполагає адекватне проникновение в процесуально-семантическую сторону процесуальної

діагностики (в єдинстві з коррекцією), передбачаючої діалогічне взаємодія психолога з протагоністом. Аналіз семантики комунікативних здійснень на прикладі стенограмми психоаналітичної роботи з використанням малюнка Н. Рериха «Мадонна Лаборис» в якості неавторського в психоаналітичній роботі з респондентом.

Дана стаття переконує в важливості діалогічного взаємодія психолога (П.) і респондента (Т.). Стенограмма ілюструє як здійснюється процесуальна діагностика в єдинстві з коррекцією.

Ключові слова: глибоке пізнання, структурно-функціональний аналіз, психоаналітична робота, процесуальна діагностика.

The article regards the problem of analytical and semantic working up of the empirical material of diagnostic and correctional process of deep cognition of psychic in its integrity. The analysis grounds on knowledge of psychodynamic theory (and corresponding methodology) as well as on the understanding of instrumental and methodic peculiarities of the process of deep cognition. The topic of the discussion refers, first of all, to the professional self-analysis, and also it can be a form of supervision.

Structural and functional analysis predetermines the adequate penetration into procedure and semantic side of the procedure diagnostics (connected with correction) which predetermines the dialogic interaction of the psychologist with protagonist. The analysis of the semantics of communicators is realized on the sample of short-hand record of the psychoanalytical work with using a picture of N.Rerih "Madonna Laboris" as not authored in psychoanalytic work with a respondent.

Key words: deep cognition, structural and functional analysis, psychoanalytical work, procedure diagnostics.

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку практичної психології набуває ваги вдосконалення методів пізнання цілісної психіки особистості на основі теоретико-методологічної їх обґрунтованості. Використання психокорекційних прийомів у глибокому пізнанні психіки спирається на розуміння психологом-практиком функціональних особливостей свідомого та несвідомого у їх єдності, зокрема, образно-символічних та архетипних характеристик мови несвідомого. Здійснення структурно-функціонального аналізу за результатами проведення психокорекційного процесу дає змогу узагальнити зміст комунікативних, що й складає вторинний етап їх опрацювання, що буде представлено в наступних статтях. Структурно-функціональний аналіз глибоко-аналітичної роботи з респондентом діагностико-корекційного процесу глибокого пізнання підпорядковується законам позитивної дезінтеграції та вторинної інтеграції психіки на більш високому рівні її розвитку. Такий аналіз «анатомізує» процес пізнання глибоких витоків особистісної проблеми суб'єкта, що пов'язане з внутрішньою суперечністю, яку ілюструє робота з протагоністом Танею (скорочено Т.). Водночас у психолінгвістиці спостерігається стійка увага науковців до пізнання взаємозв'язку семантики мови з психічним розвитком особи. Становлення психолінгвістики як науки передбачає інтеграцію досягнень у сфері лінгвістики,

соціології, психології, що відображає застосований там структурно-семантичний аналіз. Недостатність висвітлення цієї проблеми в літературі і відсутність таких спроб в психології й зумовлює актуальність дослідження, презентованого в статті.

Аналіз останніх досліджень. У лінгвістиці та герменевтиці структурно-семантичний аналіз традиційно застосовують для репрезентації особливостей виокремлення значущих мовних одиниць, що розкривають зміст тексту [1]. Методологічною основою психологічного аналізу тексту слугують праці Л.С.Виготського, Д.О.Леонтьєва, О.О.Потебні та ін. [3]. Дослідники центрують увагу на суб'єктивній складовій текстових висловлювань та індивідуальних особливостях мовних текстів.

Специфіка застосування структурно-семантичного аналізу, виходячи з психодинамічної теорії, пов'язана з урахуванням функціональних особливостей свідомого та несвідомого аспектів психічного. Структурно-функціональний (або структурно-семантичний) аналіз семантики комунікатів в діалогічній взаємодії як передумови глибинного пізнання цілісної психіки апробується в межах психодинамічної парадигми, близько десяти років і його умовно можна віднести до якісного аналізу. Умовно, бо він виходить за його межі. Він не тільки вичленовує та доводить певні якісні характеристики, а ще й розкриває смисл функціонально-імплицитних аспектів глибинного пізнання. Це потребує високого рівня професіоналізму здійснювача такого аналізу й водночас його засвідчує. Певні спроби структурно-семантичного аналізу були складовою дисертаційних досліджень, виконаних у форматі психодинамічної теорії академіка НАПН України Т.С.Яценко, а саме: С.М.Аврамченко, К.А.Бабенко, О.Г.Білої, Т.І.Білухи, Л.Л.Бондаревської, Т.В.Горобець, І.В.Євтушенко, М.П.Зажирко, Б.Б.Іваненко, Л.В.Мошенської, І.В.Калашник, О.В.Педченко, С.Ш.Раджабової, І.М.Сергієнко, Н.В.Сивопляс, О.Г.Стасько, П.В.Теслюка, Л.Г.Туз, С.Г.Харенка, Н.В.Шавровської та ін.

Мета статті полягає в дослідженні можливостей структурно-функціонального аналізу семантики комунікатів (скорочено к-т) емпіричного матеріалу, презентованого в стенограмі психоаналітичної роботи з використанням малюнка М.Реріха «Мадонна Лаборіс» в якості неавторського в психоаналітичній роботі з респондентом.

Виклад основного матеріалу. Професійна діяльність психолога в галузі глибинної психології передбачає діалог з респондентом в умовах спонтанної і невимушеної його поведінки. Структурно-функціональний аналіз у психокорекційному процесі допомагає не лише в об'єктивній констатації того, що відбувається, а й окресленні семантики латентних взаємозалежностей психіки особи, що залишається у процесі самого глибинного пізнання за кадром. Основи цієї методики визначаються психодинамічною методологією, розробленою Т.С.Яценко [4-8]. Аналіз спрямований на комплексне дослідження змістового навантаження (смислу семантики) висловлювань психолога та протагоніста у їх діалогічній взаємодії та глибинній взаємодетермінованості.

Представляємо фрагмент психоаналітичної роботи з протагоністом Т.

Фрагмент стенограми роботи з використанням малюнка «Мадонна Лаборіс» М.Реріха в якості неавторського в психоаналітичній роботі.

1_П.: З ким ти себе асоціюєш на картині М. Реріха «Мадонна Лаборіс»? (мал. 1).

Мал. 1. Картина М. Реріха «Мадонна Лаборіс»

2_Т.: Я асоціюю себе з Мадонною.

2а_П.: Тоді можна припустити, що ти ототожнюєшся зі своєю матір'ю?

3_Т.: В сім'ї – так.

4_П.: Чи можна у фігурах цензорів, котрі спостерігають за діями Мадонни віднайти образ твого батька (П. вказує на фігури зліва, мал. 1)?

5_Т.: Батька може відображати фігура цензора, зображена вище.

6_П.: Про що «думає твій батько», коли ти посідаєш позицію матері в образі Мадонни? Може, він думає: «Т. хоче бути зовсім самостійною»? 7_Або: «Т. хоче показати, що може бути кращою за матір'ю»?

8_Т.: Я не знаю. Батько ні до чого мене не підпускає, занадто оберегаючи від усіляких проблем і неприємностей із самого дитинства.

9_П.: Можливо, батька дивує те, що ти прийняла позицію матері і виявляєш самостійність?

10_Т.: Так.

11_П.: Можливо, батько остерігається, що у позиції матері ти перебуватимеш під її впливом, контролем?

12_Т.: Батьки прагнуть контролювати мене разом.

13_П.: Якщо твої батьки контролюють тебе разом, то чому мама є ближчою до тебе?

14_Т.: Коли вона приїздить, то ми сідаємо і починаємо з нею говорити про наші проблеми і про те, як їх вирішити.

15_З батьком у мене такого спілкування не відбувається.

16_П.: Чи не замислювалася ти над тим, що подібна ситуація з матір'ю

певною мірою становить для тебе психологічну небезпеку, адже ти не зовсім вільна у своїх рішеннях і не докладаєш достатньо зусиль для того, щоб вони були твоїми, самостійними, доцільними? Виходить, що ти зволікаєш з ухваленням остаточних рішень до зустрічі з матір'ю.

17_Т.: Ні, я не згодна. Останнім рішенням моїх батьків був вибір факультету для мого навчання. Надалі я все робила так, як хочу того сама, а не так, як бажають батьки.

18_П.: У плані соціальної реалізації, можливо, так і відбувається. Але з мамою ти обговорюєш теми особистого характеру, і, покладаючись на неї, блокуєш розвиток власного соціально-перцептивного інтелекту. Якщо так триватиме далі ти ризикуєш знівелювати власні можливості самореалізації.

19_Т.: Я намагаюсь запобігти подібному.

20_П.: Зараз ти так говориш, ніби взірцева дитина.

21_Т.: Мама пишається моїми досягненнями, але вважає, що мені зарано бути самостійною.

22_П.: Якщо ти знаходишся в образі Мадонни, то чи маєш досвід перебування в Пеклі? Чи знайомий тобі стан фігури, що страждає внизу? (мал. 1).

23_Т.: Усе залежить від проблемних ситуацій. Коли людина потрапляє не туди, куди потрібно, в неї починається чорна життєва смуга. 24_У мене чорна смуга триває вже три роки.

25_П.: Можна припустити, що під час навчального процесу ти перебуваєш ніби «в Пеклі» і нагадуєш фігуру, яку хоче врятувати Мадонна?

26_Т.: Так.

27_П.: Чому ти не можеш вирішити питання про перехід на інший факультет?

28_Т.: Я повинна довести справу до кінця, навіть якщо це не моє рішення.

29_П.: Ти хочеш дійти до кінця і залишитися скорботною фігурою?

30_Т.: Можливо, оскільки щось змінити дається непросто. Я навчаюся на контрактній основі, тому фінансово залежна від батьків.

31_П.: Ти відчула дискомфорт лише через невдалий вибір факультету, чи в твоєму житті були й інші, більш інтимно значущі ситуації?

32_Т.: Була інша ситуація.

33_П.: Вона стосується тебе чи твоєї сім'ї?

34_Т.: Ситуація стосується особисто мене, але я не хочу про неї говорити.

35_П.: Чи переживала ти колись почуття провини перед батьками? 36_Які відчуття в тебе викликає фігура, що знаходиться перед Мадонною? 37_Вона ще повинна спокутувати свою провину за те, що потрапила в Пекло (фігура внизу, мал. 1), адже вона піднімається із Пекла по шарфу?

38_Т.: Так, була ситуація, яка викликала почуття провини справді була: в дитинстві батько несправедливо мене вдарив (підставив мене брат). А мати розвернулася й пішла. Раніше батько мене ніколи не бив, і це була суміш почуттів – жалості та провини.

39_П.: Мати пішла, дозволивши батькові робити те, що він вважав за потрібне?

40_Т.: Ні, вона пішла разом зі мною і сестрою (але ж не заступилась за мене), а брата залишила. Батько дуже любить мого брата.

41_П.: Брат залишився з батьком, а мама пішла з тобою і сестрою тільки через те, що батько тебе вдарив?

42_Т.: Так, але потім стосунки батьків покращились. 43_У ситуації, що склалася, я не була винна – ми з сестрою грались, а брат почав кричати, що я його б'ю. Батько зайшов до кімнати і вдарив мене.

44_П.: Він не став розбиратися в ситуації, а просто тебе вдарив?

45_Т.: Так.

Фрагмент психодрами

46_П.: Уяви, що ти – фігура, котра стоїть перед Мадонною. Мадонна запитує в тебе: «Т., ти впевнена, що заслуговуєш на те, щоб перейти до Раю?». Що ти відповіси?

47_Т. (*від імені скорботної фігури, внизу*): Я не знаю, чи заслуговую на перебування в Раю.

48_П.: У тебе підвищена самокритичність?

49_Т.: Так.

50_П.: Коли ти втілилась в образ Мадонни, то, напевно, хотіла позбутися критичного ставлення до себе і знизити сумніви у правильності власних вчинків. 51_Тобі потрібна підтримка?

52_Т.: Так.

53_П.: Ти можеш сказати, що залежна від підтримки близької людини?

54_Т.: Якщо в мене є підтримка, то я відчуваю силу. У місті, в якому я нині мешкаю та навчаюся, я не відчуваю підтримки. 55_Підтримка була лише вдома з мамою. А оскільки мама далеко, то вона не в змозі мені допомагати. Мені зараз дуже тяжко.

56_П.: Ти залежна від батьківської сім'ї, підтримки і, зокрема, від мами?

57_Т.: Так.

58_П.: Батькові ти не пробачила його вчинок?

59_Т.: Я давно пробачила і забула згадану ситуацію.

Фрагмент психодрами

60_П.: Одна із фігур апостолів, за твоїми словами, нагадує тобі батька (*вказує на фігуру ліворуч, мал. 1*). Зараз ти в образі скорботної фігури, яка вже випрямилась і стоїть перед Мадонною. Що б ти сказала своєму батькові, який стоїть на місці апостола?

61_Т. (*до батька*): Тату, я намагатимусь робити все, щоб ти мною іще більше пишався.

62_П.: Для тебе настільки важливо приносити радість близьким людям?

63_Т.: Так, дуже важливо. 64_Батьки завжди ставлять себе за приклад, розповідають, як добре вони вчилися. Я відчуваю, що батьки дуже багато роблять для мене, і хочу відповідати їм подібним. Я прагну займати призові місця для того, щоб вони мною пишалися. 65_Але мені не дуже подобається, коли люди схвалюють мої досягнення і кажуть, що я – молодець.

66_П.: Якщо ти наскільки успішна, відома фігура, то чому потребуєш підтримки та схвалення?

67_Т.: Я дуже чутлива. У новому для мене місті мене ніхто не підтримує, всім лише щось від мене потрібно. В університеті, наприклад, одногрупникам

від мене потрібні конспекти, списування під час самостійних і контрольних робіт. Інколи я навіть не можу спокійно зайти в університет.

68_П.: Не зважаючи на небажаний вибір факультету, ти все-таки і досягаєш значних успіхів?

69_Т.: Так.

70_П.: Чому ж тоді ти вибрала образ скорботної фігури?

71_Т.: Мені не дуже подобається робити так, як мене змушують.

72_П.: Таким чином, твій внутрішній стан символізує фігура, яка ще перебуває в Пеклі (*вказує на фігуру внизу, мал. 1*), а зовнішній – фігура, яка вже стоїть перед Мадонною (*вказує на фігуру на шарфі, мал. 1*), або сама Мадонна, з якою ти отожднюєш себе?

73_Т.: Напевно, так і є, я несу в собі суперечність.

74_П.: Чи можна поставити фігуру з Пекла за фігурою на шарфі?

75_Т.: Так.

76_П.: Чи можуть ці дві фігури бути нарізно?

77_Т.: Інколи можуть.

78_П.: Напевно, дуже рідко?

79_Т.: Не рідко. 80_Часом викладачі мене неправильно сприймають у ситуації, коли я намагаюся продемонструвати свої знання чи старання. Мені здається, що не всі оцінюють саме мої знання.

81_П.: Деяких викладачів дратують твої знання, які, можливо, перевершують їхні?

82_Т.: Так.

83_П.: Тобі в подібних ситуаціях шкода себе?

84_Т.: Інколи вони намагаються спеціально мене образити або «вколоти». Але є, звісно й такі, хто мене підтримує.

85_П.: Якби я зараз запропонувала тобі звернутися до себе, то до якої фігури ти звернулася б: до Мадонни, в образі якої ти була, чи до скорботної фігури?

86_Т.: Напевно, до Мадонни.

87_П.: Фігура Мадонни символізує твоє бажане «Я», що ідеалізується?

88_Т.: Так.

89_П.: Наші прагнення ідеалізації «Я» набувають реальності через підтвердження очікувань. Тому ти так хворобливо сприймаєш викладачів, які твоїх очікувань не підтверджують. Тепер ми бачимо, що підтримка для тебе дуже важлива і потрібна для того, щоб залишатися в образі Мадонни.

90_Т.: Коли мене хвалять, то я можу досягти максимального результату. Мені важливо знати, що є людина, котра мене завжди підтримає, навіть якщо в мене щось не вийде.

91_П.: Мадонна сама по собі менш залежна, ніж ти. Вона робить свою справу, і їй не потрібна підтримка. Якщо ти прагнеш бути в образі Мадонни, то варто навчитися обходитись без підтримки. Будь-яка підтримка – це компенсація відступів від реальності на шляху до ідеалу, тому тобі необхідно, щоб хтось допомагав. У тобі є все, щоб ти вивільнилась від такої потреби.

Структурно-функціональний аналіз семантики комунікатів*

<i>№ (к-т)</i>	<i>Семантика визначень комунікатів</i>
1	П. ініціює протагоніста до ототожнення себе з певною фігурою на картині (мал. 1)
2	Т. першопочатково ототожнила себе з Мадонною, що є натяком (згідно з архетипною символікою) на ідентифікацію з матір'ю (див. також к-т 2а)
3	Відповідь Т. підтверджує припущення П. (к-т 2а)
4	П. ініціює Т. до персоналізації фігур «цензорів» (спостерігачів зліва, мал. 1)
5	Відповідь Т. вказує на високу оцінку батька (з двох фігур, цензорів – батька символізує та, що вища)
6	П. опосередковано (через уведення батька в контекст корекційного процесу) висловлює припущення, «що батько не хотів би, щоб Т. дистанціювалася від сім'ї»
7	П. висловлює гіпотезу про конкурентність Т. з матір'ю, і що «це знайоме батькові»
8	Відповідь Т. вказує на небайдужість батька до Т. через вираження підвищеної опіки та упередження її проблем (<i>Внутрішнє розуміння психолога: батько для Т. як ідеальний чоловік для жінки</i>)
9	П. опосередковано висловлює припущення, що Т. не мала свободи, самостійності на фоні матері (<i>П. застосовує прийом уведення особи батька в актуальний матеріал корекції</i>)
10	Відповідь Т. підтверджує к-т 9 (припущення психолога)
11	П. висловлює припущення про зміну характеру Т. через втілення в образ Мадонни (тобто прийняття позиції матері)
12	Т. вказує на контролювальну функцію обох батьків (як їх умовну цінність). Це свідчить про спільність позиції батьків стосовно Т.
13	П. загострює суперечливість почуттів Т. щодо позиції «разом» (к-т 12) фактом ідентифікації Т. з матір'ю (Мадонною)
14	Т. підтверджує свою близькість до матері через особистісно-інтимне спілкування: через те, що батько є більш дистанційованим від неї (див. к-т 15)
16	П. вказує на ризики психологічної залежності Т. від матері (<i>К-т 16 має психокорекційне навантаження</i>)
17	Відповідь засвідчує опір Т. к-ту 16, що вказує на бажання зберегти близькість з матір'ю. Водночас доводить власну підкореність доленосному рішення батьків – вибору факультету
18	П. намагається дати психокорекційний, узагальнювальний погляд на отриманий в діалогічній корекції матеріал, зокрема, вказати на самоблокування розвитку особистісного потенціалу Т. залежністю від батьків
19	Т. дає реакцію опору, що засвідчує її інфантильне прагнення, бажання «бути з батьками»
20	П. нівелює опір Т., підтримуючи її виразом – «взірцева дитина»
21	Відповідь Т. вказує на бажаність бути саме такою «взірцевою» дитиною для батьків, що спричиняє затримку в інфантильній позиції
22	П. переводить погляд протагоніста на інший фрагмент картини – Пекло
23	Т. опосередковано (через «проблемні ситуації», «чорну життєву смугу») засвідчує свою причетність до Пекла (через складні емоційні переживання), на що більш опукло вказує к-т 24

* Семантика комунікатів (для адекватного їх розуміння) потребує звернення до текстів стенограм, згідно з нумерацією.

25	П. використовуючи образ Пекла висловлює «сміливу» гіпотезу про тяжкий стан Т. у навчальному процесі
26	Припущення П. підтверджує Т. це (к-т 25)
27	П. зондує можливості раціонального вирішення Т. емоційно важкої для неї ситуації
28	Відповідь Т. підтверджує гіпотезу П. (к-т 18) про її залежність від батьків. <i>(Внутрішнє розуміння психолога: це форма захисту –раціоналізація: «Я не можу покинути факультет, бо він обраний моїми батьками»)</i>
29	П. загострює відчуття Т., вказуючи на небажаність її емоційних перспектив перебування в навчальній ситуації
30	Т. вказує на фінансову залежність від батьків
31	П. намагається об'єктивувати особистісні мотиви Т.
32	Відповідь Т. вказує на доцільність к-та 31
33	П. прояснює ситуацію
34	Відповідь Т. вказує на наявність кризово-особистої ситуації, якої вона не бажає торкатись
35	П. зондує почуття провини Т. перед батьками
36	П. опосередковано (через фігурку на шарфі біля Мадонни) каталізує самоаналіз Т.
37	П. каталізує (опосередковано через фігурку перед Мадонною) самоусвідомлення Т. власних огріхів у поведінці, слабкості, що викликає почуття провини перед матір'ю
38	Відповідь Т. засвідчує виправданість припущення П. (к-т 35) про почуття провини, яке протагоніст пережила в дитинстві
39	П. ставить уточнювальне запитання, що наводить «тінь» на поведінку матері
40	Відповідь Т. вносить уточнення, що вона перебуває в єдності з матір'ю
41	П. ставить уточнювальне запитання, що дає змогу виявити приховані мотиви поведінки учасників ситуації
42	Відповідь Т. вказує на те, що проблемна ситуація (к-т 38) вплинула на стосунки батьків (в гірший бік)
43	Т. вказує на незаслужене покарання батьком
44	П. ставить уточнювальне запитання з метою з'ясування психологічного смислу проблемної ситуації для Т.
45	Т. підтверджує залишковість відчуття несправедливості (винесене із дитячої ситуації)
46	П. пропонує психодраму
47	Т. виявляє підвищену самокритичність (сумнів щодо наближення до Раю)
48	П. вказує на підвищену самокритичність Т.
49	Т. погоджується з П. (к-т 48)
50	П. розкриває внутрішні мотиви Т. - бажання позбутись самокритичності
51	П. прояснює наявність потреби в підтримці
52	Відповідь Т. засвідчує наявність такої потреби
53	П. ставить уточнювальне запитання для виявлення сили залежності від підтримки близької людини
54	Відповідь Т. вказує на залежність від підтримки, особливо матері (див. к-т 55)
56	П. ставить уточнювальне запитання (для перевірки к-тів 54, 55)
57	Відповідь Т. підтверджує гіпотезу П.
58	П. висловлює припущення про залишкове почуття образи Т. на батька
59	Відповідь Т. вказує на бажання позбутись спогадів про згадану вище ситуацію
60	П. намагається через психодраму прояснити труднощі ставлення Т. до батька
61	Відповідь Т. засвідчує її бажання наблизитись до батька через власні успіхи (бажання бути хорошою)

62	Запитання П. натякає на глибинну цінність Т. радувати батьків і отримувати добре їх ставлення
63	Т. підтверджує що гіпотезу П (к-т 62)
64	Т. хоче бути не гіршою, за батьків, розуміючи, що така її поведінка наблизить її до них («її любитимуть»)
65	Відповідь Т. вказує на почуття провини, меншовартість та внутрішню суперечливість
66	П. загострює внутрішню суперечливість Т., користуючись її висловлюваннями про свою успішність (к-т 64) та невміння радіти їй (к-т 65)
67	Т. вказує на страждання від власних гідностей, на їх експлуатацію іншими
68	П. намагається констатувати сильний бік Т., яка успіхами долає суперечність – «небажаний факультет», користуючись її ж висловлюваннями (див. к-ти 17, 21, 28),
69	Відповідь Т. підтверджує к-т 68
70	П. виявляє суперечність, посиляючись на ідентифікаційний вибір Т. (скорботна фігурка (внизу), мал. 1)
71	Т. засвідчує, що внутрішня скорботність виникає через опір необхідності робити те, що змушують (небажання активності і водночас його додання успіхами)
72	П. вказує на наявність внутрішньої суперечності
73	Відповідь Т. підтверджує гіпотезу П. (к-т 72)
74	П. перевіряє гіпотезу – «Т. має усталене почуття меншовартості (знедоленості), яке прикриває, маскує «випрямлена фігурка» (мал. 1)»
75	Гіпотеза П. підтверджується (к-т 72)
76	П. діагностує відчуття Т. у диференційованні фігур на мал. 1
77	Т. підтверджує наявність в собі високості та меншовартості, що можуть бути нарізно
78	П. запитанням перевіряє наявність відчуття меншовартості (без прикриття)
79	Відповідь Т. вказує на те, що меншовартість нею переживається «не рідко»
80	Т. засвідчує недостатню адаптованість і водночас –приховане бажання продемонструвати іншим власні переваги (знання)
81	П. дає підтримку шляхом солідаризації Т. щодо несправедливості викладачів
82	Т. погоджується з П. (приймає підтримку)
83	П. зондує почуття жалю Т. до самої себе. <i>(Внутрішньо Т. передбачає, що жалість і до себе може бути глибинною цінністю, через яку Т. єднається з батьком)</i>
84	Відповідь засвідчує несправедливість вчинків викладачів що до Т. як натяк на фіксацію (несправедливість батька) (к-т 43)
85	П. пропозицією вибору зондує проблему суперечності між високістю Я (Мадонна) і почуттям меншовартості (скорботна фігурка)
86	Відповідь Т. вказує на переважання тенденції «до високості»
87	П. ставить корекційно-прояснювальне запитання, що об'єктивує розуміння Т. власної тенденції до ідеалізації «Я»
88	Відповідь Т. підтверджує к-т 87
89	П. представляє інтерпретацію, спрямовану на розширення самосвідомості протагоніста
90	Відповідь Т. підтверджує психокорекційні порухи шляхом усвідомлення залежності від підтримки, похвали, з боку батьків (значущих людей)
91	П. послідовно просуває Т. через розширення її самосвідомості до психокорекційного результату

Структурно-семантичний аналіз об'єктивує смисл, зміст та функціональне навантаження висловлювань респондента та психолога в діалогічній їх взаємодії. Окреслена в таблиці семантика комунікатів переконує, що така робота потребує

знання психодинамічної теорії (методології), як і функціональних характеристик свідомого і несвідомого в їх єдності. Семантичне визначення комунікатів об'єктивує глибинні чинники дисфункцій психіки а також значущість компетентності психолога для забезпечення процесуальної діагностики, що й обумовлює психокорекційні зміни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз наукової літератури засвідчує недостатнє висвітлення проблеми застосування *структурно-функціонально-семантичного аналізу*, який поза сумнівом, сприяє розвитку теорії і практики психодинамічного підходу. Наведений структурно-семантичний аналіз психоаналітичної роботи з Т. переконує в перспективності цього напрямку для розвитку такого різновиду професійного контролю, як самосупервізія, що окреслює перспективи подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большой энциклопедический словарь / [гл. ред. А.М.Прохоров]. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Большая Рос. Энци. ; СПб.: Норинт, 2002. – 1456 с.
2. Педченко О.В. Глибинно-психологічні витоки релігійної віри та їх пізнання у процесі активного соціально-психологічного навчання: дис.. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.В. Педченко. – Івано-Франківськ, 2011.- 440 с.
3. Потемкина О.Ф. Психологический анализ рисунка и текста / О. Ф. Потемкина, Е.В. Потемкина. – СПб. : Речь, 2005. – 524 с.
4. Яценко Т.С. Активная социально-психологическая подготовка учителя к общению с учащимися / Т. С. Яценко. – К.: Освіта, 1993. – 208 с.
5. Яценко Т.С. Основы глубинной психокорекции: феноменология, теория і практика: навч. посібник / Т. С. Яценко. – К.: Вища шк., 2006. – 382 с. – (Навчальне видання).
6. Яценко Т.С. Проблема дослідження несвідомої сфери психіки суб'єкта / Т.С. Яценко // Практична психологія та соціальна робота. – № 7. – 2002. – С. 10–15.
7. Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції: навч. посібник / Т. С. Яценко. – К.: Либідь, 1996. – 264 с.
8. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: навч. посібник / Тамара Семенівна Яценко. – К. : Вища шк., 2004. – 679 с. – (Навчальне видання).